

TEOLOGICZNY I PASTORALNY WYMIAR VII. MIĘDZYNARODOWEGO SYMPOZJUM JÓZEFOLOGICZNEGO NA MALCIE (1997)

Jubileusz 100-lecia ogłoszenia św. Józefa Patronem Kościoła obchodzony w 1970 r. stał się impulsem do organizowania Międzynarodowych Sympozjów Józefologicznych celem popierania studiów nad kultem św. Józefa, w liturgii, historii, sztuce sakralnej, literaturze, duchowości, sanktuariach, dziejach kultu Kościoła Zachodniego i Wschodniego.

I Sympozjum odbyło się w Rzymie w 1970 r. i było o tematyce poświęconej kultowi i teologii św. Józefa do XVI wieku. Kolejne stulecia omawiano na II sympozjum w Toledo (1976), na III w Montrealu (1980); IV — w Kaliszu (1985); V — w Meksyku (1989); VI — w Rzymie (1993); VII — na Malcie w narodowym sanktuarium św. Józefa w Rabat w dniach 22–28 września 1997 roku i poświęcone było tematowi: *Święty Józef w XIX i XX wieku*. W sanktuarium znajduje się słynąca łaskami figura św. Józefa z XVI wieku. Drewniana statua św. Józefa była koronowana 1 maja 1963 r. przez arcybiskupa Malty Michele Gonzi na mocy dekretu papieża Piusa XII z dnia 27 lipca 1956 r.

W sympozjum udział zgłosiło 73 prelegentów z 15 krajów świata m.in. z Krajowych Towarzystw Józefologicznych (Hiszpania, Kanada, El Salvador) i centrów studiów józefologicznych (Chile, Korea, Malta, Meksyk, Niemcy, Polska, Włochy) a także, z takich krajów jak Francja, Izrael, Irlandia, Libia, USA. Sympozjum miało wymiar teologiczny, naukowy i pastoralny.

1. Wymiar teologiczny

Wymiar teologiczny sympozjum stawiał sobie za cel ukazanie i poznanie historii kultu św. Józefa, wykazanie podstaw teologicznych tegoż kultu, rozwój józefologii, duchowości św. Józefa w życiu założycieli zakonów, zgromadzeń i świętych epoki XIX i XX wieku. W związku z tym można wystąpienia prelegentów sympozjum ująć według takich dyscyplin teologicznych jak:

Z teologii biblijnej. W prelekcjach wskazywano na podstawy biblijne kultu św. Józefa i jego obecność w tajemnicy Chrystusa i Kościoła: Tarcisio Stramare OSI, *Nazareus vocabitur* (Mt 2,23). *Nazaret, mistero di salvezza*; Ezio Co va SC, *La singolare e ineffabile paternità di san Giuseppe così come appare dai vangeli*;

Lucio Migliaccio OMD, *Joseph „noli timere” dall’ Antico Testamento ai nostri giorni*; Andre Doze, *Mary reveals Joseph*; Enrique Llamas OCD, *San Jose, esposo de Maria y el misterio de su predestination*; Francisco Braendle OCD, *Notas sobre la consciencia de Jose: Consideraciones desde la reflexion sapiencial*; S. Bernadette Grafa SJA, *Il ruolo di san Giuseppe nel mistero dell’Incarnazione: san Giuseppe dell’ Aparizione*.

Z teologii dogmatycznej. Podstawy teologiczne kultu św. Józefa podkreślali: Roland Gauthier CSC, *Saint Joseph d’après les théologiens de la fin du XIXe siècle*; Kontrowersje wzbudził referat: Jose Ignacio Gutiérrez, „*El Inmaculado San Jose*” de José Domingo Corbató. *Consideraciones historicas sobre la censura a comienzos de siglo*; Władysław Czamara, *Le idee principali dell’Esortazione Apostolica di Giovanni Paulo II „Redemptoris Custos”*.

Z józefologii. Na temat rozwoju nauki o św. Józefie jako wiedzy teologicznej swoje przedłożenia przedstawili: John Zerafa OP, *Il contributo domenicano all’ Giosefologia nell’area italiana del secolo ventesimo*; Wojciech Hanc, *Il contributo del vescovo Antoni Pawłowski ordinario di Włocławek nello sviluppo dell’ odierna giusefologia polacca*; Bp Julian Wojtkowski, *Sanctus Joseph in Warmia saeculi XX*; Dom Gerard Mercier OSB, *Saint Joseph d’apres deux benedictins francais*; Dom B. Maréchaux et Dom G. Démar et Francisco Canals Vidal, *Tarea josefologica del P. Francisco de Paulo Sola SJ*; Johannes Stoehr, *La figura de San José en los escritos de Müller*, U. Holzmeister y A. Mitterer, Jose Ruben Sanabria MJ, *La doctrina sobre San José en la revista „El Propagador”*; Anna Roberta Balduit SFSG, *San Giuseppe, Servo di Jahwè, lavatore, educatore a Nazaret nello spirito del Venarabile Luigi Caburlotto*.

Historia kultu św. Józefa w Kościele Wschodnim i Zachodnim była omawiana w dwóch referatach: Edward Farrugia SJ, *San Giuseppe nella Chiesa Orientale durante i secoli XIX e XX*; Michael Buttigieg FSC, *The XIXth and XXth Centuries devotions to St Joseph in the Catholic Church*.

Liturgika. Referaty na temat rozwoju form kultu liturgicznego w roku kościelnym, w tekstach Mszału, Liturgii Godzin, w kazaniach i sanktuariach i wezwaniach kościołów ku czci św. Józefa przedłożyli: Larry Toschi OSI, *The Liturgical Feasts of St Joseph in the XIXth and XXth*; K. Konecki, *San Giuseppe nei testi del Messale di Paolo VI e nella Liturgia delle Ore*; W. Nowak, *Il culto di San Giuseppe nella luce della predicazione polacca dopo il Vaticano II*; Roberto Balmori CINTA MJ, *Los santuarios josefinos en la Republica Mexicana*; Anthony Casha, *Significato religioso e storico dell’incoronazione della statua di San Giuseppe venerata nell’Oratorio dell’Arciconfraternita di San Giuseppe a Rabat-Malta*; Günter M. Michel, *La „Josefbrüderschaft” de Kevelaer*; Arturo Bocchini, *Itinerario tra le chiese parrocchiali romane intitolate a San Giuseppe nel XX secolo* (528 kościołów pod wezwaniem św. Józefa).

Sztuka sakralna. Inspiracje kultu św. Józefa w sztuce sakralnej starali się ukazać: Mariano Apa, *San Giuseppe nell’arte del secolo XIX*; Mario Buhagiar,

Iconography of St Joseph in Malta and Gozo during the XXth Century; Joseph F. Chorpenning OSFS, *The Most Faithful of Servants: The Iconography and Theology of the Heart of St Joseph in the XIXth Century*.

Teologia życia wewnętrznego. Studium nad duchowością św. Józefa w życiu Kościoła XIX i XX wieku było przedstawiane m.in. przez takich józefologów jak: Carlos Carrillo Ojeda MJ, *La devoción a San José en la Congregación de los Misioneros de San José*; Jose de Jesus Maria OCD, *La devoción de Santa Teresita de Lisieux a San José*; Oscar Alejandro Hernandez Zavala MJ, *La devoción a San José en Chile en el siglo XIX*; S. Pia Accordini SSF, *San Giuseppe nella spiritualità di Leopoldina Naudet (1773–1834)*; Joseph M. Blanquet SF, *San José, maestro de vida interior en la Escuela de Nazaret, según el beato José Manyanet (1833–1901)*; S. Danuta Siuta SSI, *Valeur des expériences humaines a la lumière des situations critiques de la vie de Saint Joseph*; Tadeusz Pietrzak; *San Giuseppe come esempio di marito e di genitore per la famiglia contemporanea*.

Nie zabrakło referatów omawiających znaczenie niektórych zakonów męskich i żeńskich w rozwoju kultu św. Józefa, jak dominikanów, karmelitów, salezjanów, założycieli zgromadzeń jak: bł. Honorat Koźmiński (S. Regina Kolinko CSSF). Nowością sympozjum był referat omawiający kult św. Józefa w Korei w XIX–XX w. (Maria Maddalena Lee Yung Za). Omawiano także obecność św. Józefa w środkach przekazu myśli społecznej: a więc w kinematografii (Adelio Cola CSI), w czasopiśmie, drukach (T. Fitych), poezji i literaturze.

Wymiar naukowy sympozjum wskazywał na źródła wzmocnienia współczesnej pobożności chrześcijańskiej przez ukazanie obrazu św. Józefa, jako człowieka niewzruszonej wiary, mistrza życia ucznia Chrystusa. Świętość św. Józefa była ukazywana jako przykład dla życia codziennego chrześcijanina w perspektywie nowej ewangelizacji świata.

2. Wymiar pastoralny

Od 100 lat na Malcie niewątpliwie po kulcie NMP wśród świętych największą czcią wiernych jest otaczana postać św. Józefa, Jej Oblubieńca. Popularność kultu dostrzegalna jest szczególnie niemal w każdym kościele gdzie można znaleźć ołtarze, kaplice, obrazy, figury św. Józefa. Ale również frontony domów licznych rodzin ozdabiane są obrazami lub figurami Oblubieńca NMP, jak także place, ulice. Z historycznego punktu widzenia tak wielki kult na Malcie i Gozo poświadczają w szczególności liczne Konfraternie, które zostały powołane do życia w różnych kościołach. Owe stowarzyszenia za cel główny stawiają sobie promocję kultu św. Józefa. Z tych bractw dwa obecnie istniejące pod patronatem św. Józefa tj. w Rabacie i w Birgu mają wielowiekową tradycję. Pierwsze zostało erygowane w 1508 roku przy kościele ojców franciszkanów, druga konfraternia została powołana do życia w 1575 w kościele kolegiackim św. Wawrzyńca w Birgu. W XVII i XVIII wieku zakładano liczne konfraternie przy kościołach parafialnych. Każda konfraternia ma swoje własne święto w ciągu roku kościelnego ku czci św. Józefa, które uroczystość obchodzi. Ruch bracki jeszcze bardziej wzmógł się w XIX

wieku kiedy św. Emilia de Vialar założyła Zgromadzenie Sióstr od Zwiastowania Świętego Józefa w 1845 roku

Arcykonfraternia Św. Józefa z siedzibą przy kościele Matki Bożej ojców franciszkanów w Rabacie od XVI każdego roku urządza procesje w Wielki Piątek z figurą pasyjną Chrystusa po ulicach miasta Rabatu. Wspomniana Arcykonfraternia pod swoim patronatem powołała do życia w 1993 Centrum Studiów Józefologicznych dla zorganizowania VII Międzynarodowego Sympozjum Józefologicznego i była organizatorem i gospodarzem międzynarodowego sympozjum józefologicznego.

Od strony duszpasterskiej przygotowaniem wiernych do sympozjum była nowenna ku czci św. Józefa odprawiana w Jego sanktuarium w Rabacie. Inauguracja liturgiczna sympozjum odbyła się w niedzielę 21 września w narodowym sanktuarium św. Józefa w Rabacie adoracją Najświętszego Sakramentu zorganizowaną przez Zgromadzenie Sióstr od Zwiastowania Świętego Józefa. Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył prowincjał Bernard Bartolo OFM.

Sesje przedpołudniowe rozpoczynały się liturgią godzin (*tertia* — godzina przedpołudniowa). Na zakończenie, wieczorem odbywały się procesje z koronowaną figurą św. Józefa czczonego w sanktuarium w Rabacie, w znacznie większych kościołach poszczególnych miast połączone z celebracją Mszy św. z polifonicznymi śpiewami filharmonii i chórów parafialnych tekstów stałych. W pierwszy dzień pracy sympozjum 21.09., w poniedziałek wieczorem, odbyła się procesja z figurą św. Józefa z kościoła karmelitów do współkatedry św. Jana Chrzciciela w La Valletta (dawny kościół Kawalerów Maltańskich). Uroczystej Mszy św. koncelebrowanej, z udziałem uczestników sympozjum, w obecności Nuncjusza Apostolskiego Malty i Libii arcybiskupa Sebastiana Laboa, przewodniczył arcybiskup Malty Józef Mercieca, który w homilii ukazywał św. Józefa jako wzór życia dla współczesnych chrześcijan.

W drugim dniu sympozjum, we wtorek, uroczystej Mszy św. koncelebrowanej przewodniczył Wikariusz Apostolski Benghasi w Libii, bp Sylwester Carmel Magro OFM, w kościele neobarokowym pobudowanym 100 lat temu przez czciciela św. Józefa, Franciszka Falzon, w miasteczku Msida. W środę, celebrowano, z folklorystyczną oprawą ludową, procesję z koronowaną figurą św. Józefa narodowego sanktuarium, z kolegiaty św. Pawła do kościoła Matki Bożej w Rabacie, gdzie Mszy św. przewodniczył i homilię wygłosił biskup Sylwester Carmel Magro OFM. W czwartek, w miasteczku Kalkara w kościele pod wezwaniem św. Józefa, była celebrowana Msza św. z udziałem uczestników sympozjum i rzeszy wiernych przez prof. biskupa Juliana Wojtkowskiego z Olsztyna. W homilii ks. biskup ukazywał świętość Oblubieńca NMP, która winna być realizowana przez jego czcicieli.

W piątek po sesji dopołudniowej sympozjum jego uczestnicy promem udali się na wyspę Gozo, gdzie wieczorem, z licznym udziałem wiernych, uroczystą Mszę św. odprawił miejscowy biskup Mikołaj Cauchi na placu przed kościołem parafialnym i archiprezbiterialnym św. Józefa, pobudowanym w 1887 r. W kościele znajduje się stynący łaskami obraz św. Józefa, malarza Józefa Cali (1846–1930). Obraz został ukoronowany przez kardynała Giovanni Colombo, arcybiskupa Mediolanu w 1971 r. Po liturgii archiprezbiter i proboszcz parafii kan. Carmelo

Refalo wydał przyjęcie dla uczestników symposium w Barze i Restauracji pod wezwaniem św. Józefa.

W sobotę Nuncjusz Apostolski Malty i Libii, arcybiskup Józef Sebastian Laboa przewodniczył uroczystej Mszy św. z chorałem gregoriańskim w kościele Matki Bożej w Rabacie. Po Mszy św. uroczystość witano hymnem papieskim kardynała Gilberto Agustoni, Prefekta Trybunału Sygnatury Apostolskiej, który odsłonił dwie tablice: jedną na kościele, narodowym sanktuarium św. Józefa, z napisem: *Idźcie do Józefa* (Rdz 41,55) w 28 językach (w polskim także), drugą w siedzibie Arcybractwa Świętego Józefa upamiętniającą VII Międzynarodowe Sympozjum Józefologiczne, Malta 1997.

W niedzielę przed południem Wikariusz Apostolski Benghasi w Libii bp Sylwester Carmel Magro OFM, członek maltańskiego Arcybractwa Świętego Józefa, odsłonił na centralnym placu w Rabacie i dokonał błogosławieństwa figury wykonanej z brązu, autorstwa prof. Anton Agius, przedstawiającej św. Józefa z Dzieciątkiem. Organizatorzy pragnęli, aby monument ten stał się trwałą pamiątką VII Międzynarodowego Sympozjum Józefologicznego, które miało miejsce na Malcie w narodowym sanktuarium św. Józefa.

Wieczorem zaś odbyła się uroczysta procesja z koronowaną figurą św. Józefa z narodowego sanktuarium w Rabacie do archikatedry maltańskiej w Mdina, gdzie kard. Gilberto Agustoni przewodniczył Mszy św. koncelebrowanej, wygłosił homilię i dokonał zamknięcia symposium.

Wymiar duszpasterski z pięknie przygotowywaną liturgią, śpiewami ludu, chórów parafialnych, filharmonii, orkiestr, z licznym udziałem wiernych z uwzględnieniem pobożności ludowej uwiarygodniał naukowe dociekania nad żywotnością kultu św. Józefa, Oblubieńca NMP i Patrona Powszechnego Kościoła. Wymiar ten zwracał uwagę na to, jak teologia winna prowadzić do modlitwy, kultu, liturgii, życia chrześcijańskiego. Symposium miało swoje miejsce także w internecie, gdzie zamieszczano bardziej znaczące jego wydarzenia i omówienia prelekcji.

Należy podkreślić, że papież Sykstus IV (1471–1484) zatwierdził święto ku czci św. Józefa i polecił je obchodzić 19 marca. A na Malcie uroczystość św. Józefa obchodzona jest 19 marca jako święto *de praecepto* od 1508 r., kiedy to władze świeckie i kościelne określiły ten dzień jako święto obowiązkowe na całej Malcie, co ustawicznie było i jest przestrzegane.